

Riksdagen

Stenografiska uppteckningar

vid EU-nämndens sammanträden

2013/14:34

Stenografiska
uppteckningar
2013/14:34

Fredagen den 9 maj

1 § Allmänna frågor

Statsrådet Birgitta Ohlsson

Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för allmänna frågor den 18 mars 2014

Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för allmänna frågor den 13 maj 2014

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

EU-nämndens sammanträde är härmed påbörjat. Vi hälsar statsrådet Birgitta Ohlsson med medarbetare välkomna till EU-nämnden. Jag undrar inledningsvis om det finns några återstående A-punkter. Det finns det inte på detta område. Då undrar jag, statsrådet, om det finns någonting att säga med anledning av möte i rådet den 18 mars.

Anf. 2 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP):

Herr ordförande! Nämnden har fått rapporter, och även statsministern har rapporterat från Europeiska rådet. Jag tänkte ta upp några korta saker som jag tror kan vara av intresse för nämnden.

Bland annat presenterade kommissionen sitt meddelande om att stärka rättsstaten, som vi har diskuterat mycket här i nämnden. Det är en fråga som jag lyfte upp på allmänna rådet för fyra år sedan, då med, kan man säga, marginellt stöd från mina kolleger. Det är väldigt roligt att frågan nu tar stor plats och också har ett brett och stort stöd. Det blev oväntat nästan en hel bordsrunda. De flesta länder uttalade sig faktiskt i den här frågan.

Det är glädjande att kommissionen är tydlig med att rättsstatsprincipen också inkluderar mänskliga rättigheter. Jag underströk, tillsammans med flera andra medlemsstater, att det är viktigt att den här mekanismen inte blir politiserad.

Jag tog också upp några frågor som jag fortfarande saknar svar på i det här meddelandet. En gäller hur granskningen ska ske och av vem. En annan gäller hur man ska garantera en likabehandling av både små och stora länder. Jag lyfte också upp frågan ifall kommissionen avser att agera i enskilda situationer, exempelvis när en Prideparad förbjuds i ett land. Förhoppningsvis ska diskussionen ske med mer substans vid allmänna rådet i juni. Då kommer jag förstås att återkomma till EU-nämnden.

Det var även en informell lunch med Herman Van Rompuy. Den skulle ha handlat mycket om demokrati, legitimitet och subsidiaritet. Det var flera länder som lyfte fram det, och då var jag tydlig med att man ska ha en bred agenda för att återskapa förtroendet för Europeiska unionen. Öppenhet, ansvarsutkrävande och effektiva instruktioner är mycket centralt här. Vi diskuterade inte de gula korten, som har varit uppe i nämnden tidigare. Men det blev, av ganska förklarliga skäl, ingen jättestor diskussion om just legitimitet, då utvecklingen i Ukraina förstås dominerade agendan totalt. Det var det främsta.

Låt mig gå tillbaka till demokratiaspekten. Jag hade överläggningar med KU i går om just EU:s demokratiska legitimitet och redogjorde för regeringens syn på de frågorna. Än så länge är det bara informella diskussioner på EU-nivå. Det finns inga konkreta förslag att ta ställning till.

Anf. 3 JENS HOLM (V):

Jag skulle bara vilja framföra en sak angående det skriftliga samrådet om A-punkter, som har varit den här veckan. Vi är motståndare till fiskeavtalen med länder. Vi vill att de ska omvandlas till biståndsprojekt för att utveckla hållbart fiske. Det fanns tre fiskeavtal: ett med Comorerna, ett med Seychellerna och ett med Madagaskar. Vi ansåg att Sverige borde ha motsatt sig samtliga de fiskeavtalen.

Jag vet att det här sägs efter att samrådet är avslutat, men jag vill ändå att nämnden ska veta det. Däremot har jag inga frågor till ministern.

Anf. 4 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för det. Vi tackar naturligtvis också för informationen och går därmed in på dagordningen. Vi befinner oss på punkt 4, Resolutioner, synpunkter och beslut antagna av Europaparlamentet. Det är en informationspunkt. Har statsrådet något att tillägga? Nej. Då tackar vi för informationen under den punkten.

Vi går vidare till punkt 5, Förberedelser inför Europeiska rådet den 26–27 juni 2014. Även det är en informationspunkt. Finns det skäl att säga något, statsrådet?

Anf. 5 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP):

Herr ordförande! Det finns det. Jag kan kort nämna att det kommer att vara statssekreterare Oscar Wåglund Söderström som deltar på GAC den 13 maj i och med att jag, på grund av mitt tillstånd, har flygförbud för tillfället.

Vi kan då gå in på förberedelserna inför Europeiska rådet den 26–27 juni, som kommer att inledas i Ypres utanför Bryssel. Det är förstås för att uppmärksamma hundraårsdagen av första världskrigets utbrott. Nämnden har fått ta del av den kommenterade dagordningen. Det kommer bara att vara den som presenteras. Vi förväntar oss inte någon djupare diskussion på allmänna rådet. Slutsatserna kommer först om en månad.

Man kan säga att huvudnumret för ER över lag är att lägga fast de strategiska riktlinjerna för nästa arbetsprogram för rättsliga och inrikes frågor, det vill säga uppföljaren till det vi kallar för Stockholmsprogrammet. Men där blir det skarpt läge först i juni. Tidigare program har varit bra på många sätt, men det är viktigt att man nu förlänger och får ett

nytt femårsprogram. Cecilia Malmström, vår kommissionär, har jobbat mycket med det. Vi anser från regeringens sida att det bör vara kort, strategiskt och fokusera på genomförandet av redan beslutad lagstiftning på det fältet.

2013/14:34

9 maj

Toppmötet ska också godkänna de landspecifika rekommendationerna inom ramen för det som heter den europeiska terminen. Därutöver ska man stämma av läget i förhandlingarna om det nya klimat- och energiramverket för 2030, detta kopplat till frågor som rör EU:s energisäkerhet. Vi väntar på en rapport från kommissionen inför ER som kommer i juni. I dag vet vi inte exakt upplägget på den fronten. Vi får komma tillbaka till det.

Aktuella utrikespolitiska frågor kommer också att komma upp. Det handlar förstas, beroende på utvecklingen inte minst i våra grannområden, om Ukraina. Man kan säga att det på GAC mest kommer att vara en genomgång av ER:s dagordning. Man väntar ingen större diskussion. Vi kommer att återkomma till detta möte inför GAC som sker i juni.

Angående Europeiska rådet kan man även säga att det troligen kommer att bli en diskussion om utgången av Europaparlamentsvalet och utnämningsfrågorna, som blir väldigt heta. Det kommer nog upp på Europeiska rådet, men vi vet inte de exakta detaljerna i dagsläget.

Jag kan också kort nämna att det i samband med mötet kommer att vara ett mindre evenemang för att fira tioårsjubileet av EU:s stora utvidgning.

Anf. 6 JENS HOLM (V):

Vad det gäller klimat- och energipolitiken var väl tanken egentligen att EU skulle ha klubbat det vid mötet i mars, alltså de framtida målen till 2030. Men så blev det inte. Jag undrar om man på det här Europeiska rådet kommer att gå in i detalj och diskutera målsättningarna för 2030. Kommer man till exempel att lyssna på det som EU-parlamentet har föreslagit, som är ett ambitiösare mål än det som kommissionen har lagt fram? Eller blir det bara en allmän till intet förpliktande diskussion, om jag säger så?

Anf. 7 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP):

Herr ordförande! Just på det här mötet handlar det mycket om att stämma av läget i det hela. Det finns inte en specifik stark agenda på det sättet. Man ska ha en avstämning i juni, och då är siktet förstås på det möte som kommer i oktober, då det blir en reell diskussion. Vi tror inte att det egentligen kommer att vara någon substansdiskussion alls i juni. Vi får återkomma när vi har en mer skarp plan på fältet.

Anf. 8 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen under den punkten. Under punkt 6, Övriga frågor, har vi inte noterat något. Då har vi nått slutet på den kommenterade dagordningen för statsrådets del. Vi tackar för närvaron i dag och önskar en trevlig helg.

2 § Utrikes frågor

Kabinettssekreterare Frank Belfrage

Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för utrikes frågor
den 14 april 2014

Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för
utrikes frågor den 12 maj 2014

Anf. 9 ORDFÖRANDEN:

Vi hälsar kabinettssekreterare Frank Belfrage med medarbetare välkomna till EU-nämnden. Jag börjar med att fråga om det finns några återstående A-punkter. Nej, det gör det inte. Då undrar jag, kabinettssekreteraren: Finns det någonting att säga med anledning av möte i rådet den 14 och 15 april?

Anf. 10 Kabinettssekreterare FRANK BELFRAGE:

Jag skulle vilja komplettera, herr ordförande, med det som diskuterades vid lunchen, som inte återfinns i den rapport som nämnden har fått. Det var två punkter, dels Syrien, dels Bosnien och Hercegovina.

Höga representanten, Catherine Ashton, hade en genomgång där hon pekade på det begränsade utrymme för politiska initiativ som finns för EU:s del när det gäller Syrien, givet att också FN:s och Arabförbundets medlare Brahimi nu själv i någon mån tycks ha förlorat tron på en framgångsrik uppföljning av Genève II-processen. Det politiska utrymmet har minskat i takt med de radikala elementens frammarsch inom såväl regimen som oppositionen. Därför är det svårt att se, tyckte hon, vad EU kan göra för att påverka situationen just nu.

Den dystra bedömningen delades väl av flertalet runt bordet, men det fanns ändå tre spår som hon och ministrarna ansåg att man borde kunna arbeta vidare med. Det första handlar om det humanitära, om att arbeta vidare i andan av säkerhetsrådets resolution 2139 vad gäller tillträdet för de humanitära organisationerna. Det andra handlar om att fortsätta arbetet med elimineringen av kemiska vapen. De av oss som lyssnade på *Ekot* i morse hörde om de senaste problemen med att få ut de återstående delarna av de kemiska vapenlagren. Det tredje handlar om att intensifiera arbetet med att hjälpa grannländerna, som ju blir utsatta för allvarliga destabiliseringsproblem till följd av flyktingströmmarna.

Sedan diskuterades Bosnien och Hercegovina. Ingångsvärdena var framför allt att både Catherine Ashton och ett antal ministrar hade besökt Bosnien på senare tid. De ville jämföra sina respektive intryck och konstaterade väl att det positiva gensvar man hade hoppats på från de olika politiska partierna och parterna i Bosnien så här långt inte har infriats. Man får säga att diskussionen bland ministrarna därför präglades av en hel del frustration, givet att de bedömde att landet i politisk mening står stilla och att den ekonomiska situationen och de senaste veckornas upplopp visar på den instabilitet som för närvarande karakteriserar situationen i Bosnien och Hercegovina.

Det uttrycktes allmänt besvikelse över den bosniska bristen på reformvilja och icke-genomförandet av Sejdić-Finci-domen. Vi har många gånger i nämnden talat om att den är en av kärnpunkterna i det politiska reformarbete som måste till för att utlösa ett närmande till EU.

Sedan konstaterades att vad man nu måste göra är att samverka med andra partner, inte minst USA, och helt enkelt inrikta sig på perioden efter valet som kommer. Det var den bedömning som gjordes runt bordet.

2013/14:34
9 maj

Anf. 11 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen.

Vi går vidare till punkt 3, Ukraina. Det är en beslutspunkt.

Anf. 12 Kabinettssekreterare FRANK BELFRAGE:

Herr ordförande! Vi gick igenom Ukrainapunkten relativt extensivt i går i utrikesutskottet. Därför kanske jag vad gäller situationen där kan göra en mer summarisk genomgång. I utskottet i går gick jag igenom vad som har hänt sedan senaste rådsmötet den 14 april, de sanktionsbeslut som den gången fattades och de slutsatser som spikades den gången. Sedan gick vi igenom vad som hände den 17 april vid Genève-mötet när utrikesministrarna från Ukraina, Ryssland och USA tillsammans med höga representanten Cathy Ashton kom fram till slutsatser och överenskommelser om hur man skulle söka trappa ned konflikten.

Vi kan i dag konstatera att inte mycket har hänt för att genomföra Genèveuppgörelsens principer. Vi kan snarare konstatera att läget i östra och södra Ukraina har trappats upp. Vi har sett både politiska mord och oroligheter i form av olika ockupationer i östra och södra Ukraina. Särskilt kan vi uppehålla oss vid de förfärliga incidenterna i Odessa den 2 maj med över 40 döda personer.

På den politiska fronten kan vi notera att man från rysk sida fortsätter att argumentera för en federalisering av Ukraina med hänvisning till spänningarna i landet. Den ryske utrikesministern har meddelat att man avser att överväga propåer från ryska landsmän om de begär skydd. Utrikesminister Lavrov har bland annat sagt att en attack på ryska medborgare är en attack mot Ryssland. Han har hävdat att USA och EU agerat för ett författningsvidrigt regimskifte i Kiev. Sedan har det varit en väldig diskussion om lokala så kallade folkomröstningar om nationell tillhörighet, bland annat i Donetsk och Luhansk, med planeringshorisont den 11 maj.

Nu kan man samtidigt notera att OSSE:s ordförande, den schweiziske utrikesministern, under denna period också Schweiz president, besökte Moskva den 7 maj. I det sammanhanget uppmanade president Putin separatisterna att skjuta upp folkomröstningarna. Vidare nämnde president Putin att presidentvalet, som man från rysk sida så här långt har försökt diskreditera, kunde vara ett steg i rätt riktning. Han stödde ett förslag som emanerar från tysk sida om rundabordssamtal mellan parterna. Det nämndes också att Ryssland hade dragit tillbaka sina trupper från den ukrainska gränsen till ordinarie övningsfält.

Vid mötet överlämnade OSSE-ordföranden en vägkarta, som uppföljning av Genèveprocessen och som ett förnyat försök att uppnå en nedtrappning i Ukraina. Dokumentets status är oklart. Det har inte på förhand förankrats i OSSE-kretsen eller i EU, och såvitt vi vet inte heller med ukrainarna. Dokumentet utgår i hög grad, som vi ser det, från rysk problemformulering och lägger ett stort ansvar på Ukraina att ta ansvar för nedtrappningen. Men det innehåller dock förslag om dialog och genomförande av presidentvalet den 25 maj.

Nu kommer OSSE-ordföranden Burkhalter att komma till utrikesministrarnas möte i Bryssel på måndag. Sedan måste vi konstatera att huruvida president Putins uttalande de facto innebär en riktig nedtrappning i enlighet med Genèveöverenskommelsen återstår att se. Det får vi döma utifrån det som händer på marken.

Om vi tittar specifikt på det som ska hända på måndag blir det naturligtvis i första hand en diskussion om det arbete som har förberetts på sanktionssidan. Där har EEAS föreslagit en utvidgning av kriterierna för reseförbud och frysning av tillgångar som skulle möjliggöra en primärlistning även av enheter och företag, inte bara personer. I nuläget kan enheter bara listas om de kan bevisas vara associerade med en listad person. Det finns 48 sådana enligt de tidigare FAC-besluten. Därför finns en breddning av listningskriteriet till att omfatta ansvariga för hot mot, vad vi nu kallar, Ukrainas stabilitet och säkerhet.

Samförstånd föreligger om att bredda kriteriet. Det innebär att vi kan ha grund för att lista personer som underminerar eller hotar Ukrainas stabilitet och säkerhet. Det ska också möjliggöra listning av både personer och företag som medverkat i eller tjänat ekonomiskt på den olagliga annekteringen av Krim.

När det är sagt måste också sägas att förhandlingarna i Bryssel ännu inte är avslutade. Målet är att till på måndag ha ett beslutsunderlag klart som omfattar såväl det utvidgade, breddade kriteriet som en lista på vilka personer och företag som kommer att finnas med i nästa sanktionspaket.

Kommissionen har aviserat att utkastet till förordning dröjer och att rättsakterna, det vill säga rådsbeslutet, förordningen och genomförandeförordningen, inte kan behandlas förrän på måndag morgon. Vi får kanske därför anledning att återkomma till nämnden.

Det här är vad som har fallit under rubriken Steg 2. Vad gäller Steg 3, som var det som hade beställts av stats- och regeringscheferna vid Europeiska rådets möte den 21 mars, finns det ett arbete som har förberetts av kommissionen men som ännu inte ligger på bordet. Det kommer att utlösas om vi ser steg på ytterligare upptrappningar från rysk sida.

På bordet på måndag kommer också att finnas ett underlag som har förberetts av EEAS och kommissionen som handlar om de rättsliga och praktiska konsekvenserna av Krimannexeringen. Det är en punkt som inte minst vi från svensk sida har drivit. Där har gjorts en utredning från kommissionens och EEAS:s sida som tar upp frågorna om handel, hur varor från Krim ska hanteras, hur människor bosatta på Krim ska kunna söka visum och hur bilaterala avtal mellan EU och Ryssland respektive EU och Ukraina ska tillämpas. Det är rätt många sådana avtal som man i rättslig mening måste gå igenom.

Kommissionen har presenterat en matris om hur utredningen skulle kunna operationaliseras. Flera förslag är nu under beredning. Ett exempel är naturligtvis förbud mot import av varor från Krim. Det arbetet lyfts fram i de rådsslutsatser som nämnden har fått del av.

Det finns också ett annat underlag, Political Framework for Crisis Approach. Det är ett arbete som hade beställts av FAC vid dess förra möte den 14 april. Det har tagits fram av EEAS. Där finns en bred redovisning av läget, EU:s syn på krisen, hur krisen kan bemötas och vilka målsättningar EU vill uppnå. Bland målsättningarna finns naturligtvis uppfyllandet av Genèveöverenskommelsen, att engagera Ryssland i de-

eskalerande ansträngningar, att stödja OSSE-insatsen, att stödja Ukrainas reformprocess och möjligheten att genomföra presidentvalet den 25 maj.

I papperet rekommenderas också att EU kanaliserar sitt reformstöd till rättsområdet och civila säkerhetssektorn. Det är ett förslag som inte minst Sverige har drivit. Vidare är det fråga om en förstärkning av det etablerade reformprogrammet genom grannskapsinstrumentet ENI. Slutligen är det den civila GSFP-insatsen, som Sverige har föreslagit.

Reformstödet skickar, menar vi, en klar och tydlig signal om EU:s politiska engagemang i den pågående krisen. I utkastet till rådsslutsatser som nämnden har fått tar EU fortsatta steg mot lanseringen av en sådan insats.

Sedan har vi OSSE:s särskilda övervakningsmission. Där har vi ett mandat som löper ut den 21 september, men ännu finns inga diskussioner i Wien. Förväntningarna är väl att Ryssland kommer att försöka förhålla ett nytt beslut om förlängning av missionens mandat för att ha tid att utvärdera effekten av missionen och eventuellt pressa fram eftergifter i kommande förhandlingar. Därför är det viktigt att vi från EU:s sida även i fortsättningen kan presentera ett trovärdigt alternativ till en OSSE-mission. Förra gången när vi kunde presentera detta utlöstes så småningom beslutet i Wien.

Missionen blir nu större och omfattar totalt 228 observatörer från 40 av OSSE:s deltagarstater. 165 är redan nu grupperade ute i fält. Sju av dem är svenskar. Ytterligare en svensk observatör kommer att vara på plats i absolut närtid. Sverige har nu totalt bidragit med 8 miljoner kronor till missionens budget. Det ska dock sägas att det fortfarande saknas medel för att finansiera missionens mandat så att vi kommer upp till de 500 observatörer som är taket för missionen. Ingen ordinarie budget har ännu kunnat antas i OSSE, och missionen finansieras helt genom frivilliga bidrag från medlemsstaterna.

Under rubriken OSSE ska jag också nämna för nämnden att det finns en valövervakningskommission som förbereds i Odihrs regi inför presidentvalet den 25 maj. Den består totalt av 100 långtidsobservatörer och 900 korttidsobservatörer. Sverige bidrar med sex långtidsobservatörer och 30 korttidsobservatörer.

Sedan finns inspektionerna som också går under OSSE-regimen men uppkrokade på det som kallas Wiendokumentet. Där vill jag nämna att Sverige kommer att leda en sådan inspektion mellan den 20 och den 31 maj tillsammans med Danmark, Storbritannien och Nederländerna.

Vi kan vidare notera att IMF – det är viktigt – i dag har antagit sitt stödpaket som omfattar såväl stöd på drygt 17 miljarder dollar som krav på ett antal strukturella reformer. Vi har talat om det tidigare i nämnden. Där ska vi kanske särskilt uppmärksamma behovet av höjning av de interna gaspriserna för de ukrainska hushållen. Det paketet är naturligtvis en förutsättning också för EU:s makrofinansiella stöd på 1,6 miljarder euro som nu utlöses.

Jag kan nämna att i säkerhetsrådet i FN har det varit tre möten om Ukraina – samtliga öppna – där kända positioner har framförts. Inte minst kan vi konstatera att från amerikansk-brittisk-fransk-litauisk-australisk-ukrainsk sida har man varit utomordentligt skarp i sina kommentarer.

Det har varit ett ministermöte i Europarådet i Wien i tisdags. Utrikesminister Bildt deltog för svensk del. Vi kan särskilt konstatera att Ryssland blev tämligen isolerat i den diskussionen. Dock blev det till slut inga skriftliga beslut eller slutsatser utan det blev en ordförandesammanfattning, som ändå pekade på den stämning som har rått i Europarådet.

Nämnden har fått del av de slutsatser som FAC, utrikesrådet, förväntas anta på måndag. Där uttrycks, sammanfattat, Ukrainas självständighet och territoriella integritet. Ryssland uppmanas att dra tillbaka sina trupper från ukrainska gränsen. Vidare finns en uppmaning till den ryska duman att ta tillbaka bemyndigandet att gå in militärt i Ukraina. Sedan uttrycks oro över de proryska separatisternas försök att destabilisera Ukraina. Man klargör att EU inte kommer att erkänna de illegala folkomröstningar som har planerats för den 11 maj. Däremot uttrycks starkt stöd för hållandet av presidentvalet den 25 maj och betydelsen av att det kan hållas under säkra förhållanden. Vidare välkomnar man den ukrainska regeringens åtgärder i syfte att nå ut till de östra regionerna i den politiska processen.

Rådsslutsatserna berör OSSE-missionens arbete och anmodar om en förlängning. Sedan välkomnas också att det team där det fanns en svensk, som vi minns, har frigivits.

I rådsslutsatserna noteras beslutet att nu utvidga sanktionskriterierna, som jag har redovisat tidigare, så att fler gärningar syftande till att undergräva Ukrainas territoriella integritet kan föranleda sanktioner samt att juridiska personer och företag alltså kan bli föremål för sanktioner. Sedan nämns, som jag beskrev, de juridiska konsekvenserna av Rysslands olagliga annektering av Krim med uppdrag till rådet att arbeta vidare med en operationalisering av kommissionens förslag på hantering av dessa konsekvenser.

Därefter understryks EU:s beredskap att underteckna kvarvarande delar av associerings- och frihandelsavtalet – jag har talat om det tidigare i nämnden – med Ukraina snarast möjligt, som uttrycket nu är, efter presidentvalet den 25 maj.

Anf. 13 JENS HOLM (V):

Tack för föredragningen! Det är tre saker som jag skulle vilja ta upp.

Det första rör pengarna från IMF och från EU. Det är första gången jag ser den här texten – vi har ju fått den på bordet nu. Är det lån eller bidrag? Ställer man några motkrav för utbetalningarna, som privatiseringar, neddragning av offentlig sektor eller något annat? Du nämnde någonting där, men kan du berätta lite mer om det finns andra motkrav?

Det andra gäller sanktionerna mot Ryssland, som jag tycker är väldigt viktiga att upprätthålla. Det är bra om de utvidgas. Hur är det med vapenembargo? Det är någonting som vi har diskuterat från svensk position. Är det någonting som Sverige försöker spela in i detta sammanhang? Vi vet att många europeiska länder har haft en ganska utvecklad vapenhandel med Ryssland, och jag tror att en del leveranser är på gång från ett par länder.

Det tredje rör frihandelsavtalet. Nu är det väldigt hypotetiskt, men före hela Krimkonflikten fanns diskussionen om den ryska tullunionen. Då vet jag att det fanns en diskussion om huruvida Ukraina skulle kunna både ha frihandelsavtalet med EU och vara med i tullunionen. Nu kanske

det inte finns något större intresse från ukrainsk sida, av uppenbara skäl. Men om man tänker sig i framtiden, om läget blir bättre, är det en svensk bedömning att Ukraina skulle kunna stå på båda fötterna och vara med i båda samarbetena?

2013/14:34

9 maj

Anf. 14 DAVID LÅNG (SD):

Herr ordförande! Jag tänkte meddela en ståndpunkt: Vi menar att undertecknande av associeringsavtal är en för permanent lösning, att ett stödpaket bör gå enkom via IMF och att vi inte bör ställa oss bakom en gemensam säkerhets- och försvarspolitisk insats så länge det inte finns några riktiga detaljer.

Anf. 15 ORDFÖRANDEN:

Vi har noterat detta.

Jag skulle för egen del vilja fråga vad kabinetssekreteraren ser framför sig när det gäller utfallet av den juridiska genomgång avseende Krim som nu pågår.

Sedan är jag intresserad av att höra om sanktionerna, som nu också kan komma att omfatta företag som har haft någon roll i annekteringen av Krim. Bedömningsvis, hur omfattande blir de sanktionerna i så fall för ryska företag? Hur kännbara kommer de att upplevas, bedömer ni?

Avslutningsvis, om det nu blir förberedelser för ett så kallat steg tre, vilka sanktioner bedömer regeringen kan aktualiseras närmast?

Anf. 16 Kabinetssekreterare FRANK BELFRAGE:

Herr ordförande! På frågan om det finns motkrav när det gäller IMF-stödet och Europeiska unionens makrofinansiella stöd är svaret ja. Hela tanken när IMF ger den här typen av stöd – som för övrigt är lån; det är ett stand by-arrangemang – är att det är knutet till krav på strukturella reformer. De kan vara rätt omfattande. Jag nämnde frågan om energiprishöjningar, men det är också krav på olika former av interna reformer som gör att ekonomin på sikt kan stabiliseras. Det gäller naturligtvis också EU:s syn på detta.

Det är därför som EU har knutit detta till egna tekniska biståndsinsatser, till exempel den som vi på rättsstatsområdet har föreslagit ska finnas med för att hjälpa Ukraina att få en bättre fungerande administration, som bättre kan ta itu med de erforderliga strukturella reformerna.

När det gäller sanktionerna är det helt korrekt att vi från svensk sida har drivit idén om ett vapenembargo. Men jag måste konstatera att vi inte har fått gehör för detta. Det finns ett antal medlemsstater som är mitt inne i olika former av kontraktsförhandlingar som egentligen inte har velat gå med på det. Men vi har inte givit upp, och den diskussionen kommer med all säkerhet att fortsätta.

Vad beträffar ordförandens fråga kan jag säga att den juridiska genomgången av de legala konsekvenserna är mycket omfattande och mycket teknisk, för det är en lång rad olika avtal. Det är dels på handelsidan, dels på visasidan och den konsulära sidan. Sedan finns det alla möjliga avtal av typen transportavtal, luftfartsavtal och sjöfartsavtal. Hur ska man då exakt tillämpa dessa, givet att en del av Ukraina har flyttats över illegalt från Ukraina till rysk administration? Vi vill naturligtvis förhindra till exempel att krimska varor bakvägen via Ryssland ska nå

den europeiska marknaden. Det är ett rätt komplext arbete som vi vill att kommissionen nu ska gå vidare med.

Hur är det med företagen? Ja, kriterierna har utvidgats så att vi ska kunna lista framför allt företag som i praktiken har tagit över eller konfiskerat, med Rysslands goda minne, ukrainska företag på Krim. Men kriterierna är så pass vida att de så småningom öppnar upp för att vi också ska kunna lista företag som har vunnit på – benefited from, som termen lyder – konfiskeringarna och övertagandet eller har medverkat i det. Det är ganska vitt som kriterium, så det finns möjlighet att gå vidare.

Ordföranden frågar hur kännbart detta är. Jag tror att det absolut främsta kännetecknet på kännbarheten är att stora delar av det internationella samfundets investeringsbenägenhet går kraftigt ned. Vi ser också en mycket påtaglig kapitalflykt från Ryssland. Internationella ekonomiska operatörer drar helt enkelt öronen åt sig. Det blir mycket kännbart. I analyserna av den ryska ekonomins fortsatta konjunkturutveckling ser man påtagligt hur allt detta, förväntningar och prognoser, nu sänks kraftigt, givet just kapitalflykten och den bristande investeringsbenägenheten från utlandet.

Steg tre, som ordföranden också frågade om, ligger fortfarande i kommissionens byrålädor. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<< Men vi kan gissa att det finns både på handelsidan och kanske på energisidan, och det kan då bli ganska omfattande sanktioner.

Men detta är spekulationer, för kommissionen har varit utomordentligt angelägen om att hålla korten mycket tätt till bröstet.

Stefan Gullgren påminner mig om en fråga som jag inte har besvarat, och det gäller tullunionen. Det är alldeles uppenbart att man från rysk sida har försökt dra in Ukraina i sin intressesfär, och allra helst naturligtvis in i den centralasiatiska tullunionen. Kan man vara med i båda? Nej, man kan inte vara med i tullunionen på rysk sida och samtidigt ha ett frihandelsavtal. Vad man däremot kan ha – och det har EU-sidan påpekat ett antal gånger – är ett frihandelsarrangemang med Ryssland eller med dem som deltar i den centralasiatiska tullunionen. Man kan ha två frihandelsavtal. Vi kan själva komma ihåg när Sverige på sin tid var medlem i Efta och samtidigt hade ett frihandelsavtal med EU.

Frihandel kan man ha, men man kan inte ingå i tullunionen och ha ett enskilt frihandelsavtal med EU.

Anf. 17 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens ståndpunkt i detta ärende. Men vi har noterat avvikande mening från Sverigedemokraterna.

Vi går vidare till punkt 4, Fredsprocessen i Mellanöstern, MEPP. Även det är en beslutspunkt.

Anf. 18 Kabinettssekreterare FRANK BELFRAGE:

Herr ordförande! Även här hade vi en genomgång i utrikesutskottet i går. Där är utgångspunkten naturligtvis att fredsförhandlingarna som har drivits i amerikansk regi har stannat upp, strax före niomånadersfristen som gick ut den 29 april.

Det som har utlöst att förhandlingarna upphört har kommit i olika steg. Det började med att Israel inte var berett att infria löftet om det

fjärde frisläppandet av så kallade pre-Oslo-fångar den 29 mars samt att man samtidigt aviserade ytterligare åtgärder för att öka antalet bosättningar. Då valde Palestina att lämna in en ansökan om tillträde till 15 internationella konventioner, dock inga organ. Den 23 april kom sedan överenskommelsen mellan Fatah och Hamas om bildandet av en teknokratisk tjänstemannaregering inom fem veckor med uppgift att ordna val inom sex månader. Det var den sista åtgärden som Israel valde att använda som skäl för att suspendera förhandlingarna.

Men vi måste konstatera att samtalen dessförinnan hade präglats av avsevärda motsättningar mellan parterna. Församlingar på marken hade ägt rum. Antalet bosättningar hade mångfaldigats, antalet demoleringar likaså. Säkerhetssituationen hade förvärrats med ett antal raketer från Gaza mot israeliskt område. Sedan var det olika former av retalieringsåtgärder från israelisk sida vad gäller överföringen av tullar och avgifter, som är en klassisk åtgärd från Israels sida som vi har sett ett antal gånger genom åren.

Från den amerikanska administrationens sida menar man att man nu helt enkelt får ta en paus i fredsanssträngningarna. Från Washingtons sida tror man inte på återupptagna förhandlingar de närmaste sex månaderna. Man hänvisar till att det nu är upp till parterna att besluta om vägen framåt. Utrikesminister Kerry har betonat svårigheten att kombinera en enstatslösning med demokrati och varnat för riskerna. USA har för övrigt uppmanat parterna att inte vidta åtgärder som skulle ytterligare undergräva fredsanssträngningarna.

Det är ingångsvärderna för den diskussion som utrikesministrarna kommer att ha på måndag. I vanlig ordning har rådsslutsatser förberetts, som nämnden har fått, där det uttrycks oro över den senaste utvecklingen. Fullt stöd ges till USA:s och utrikesminister Kerrys fredsanssträngningar. Ministrarna kommer att beklaga att parterna inte har kunnat fatta de nödvändiga besluten och kommer att uppmana dem att fortsätta att inrikta sig på förhandlingarna.

Rådet kommer att erinra om de tidigare rådsslutsatserna. Där ska vi inte minst komma ihåg det som gjordes under svenskt ordförandeskap 2009, som fortsatt är huvudplattformen för EU-linjen.

Sedan konstateras att vår linje fortsatt är att det är slutstatusfrågorna och en tvåstatslösning som är målsättningen. Vi påtalar att en enstatslösning inte skulle vara förenlig med parternas legitima aspirationer. Parterna uppmanas att visa största möjliga återhållsamhet och undvika åtgärder som ytterligare skulle undergräva fredsanssträngningarna och en tvåstatslösning, till exempel fortsatt bosättningsexpansion.

EU har konsekvent stött en inompalestinsk försoning, och man erinrar om det i rådsslutsatserna, men utifrån tydliga villkor. Därför ser man fram emot fortsatt stöd till en ny palestinsk ämbetsmannaregering, men en som förbinder sig att följa principerna om icke-våld, en framförhandlad tvåstatslösning, inklusive Israels legitima rätt att existera, och att acceptera tidigare avtal och förpliktelser. Slutligen välkomnas utsikterna till genuint demokratiska val för alla palestinier.

Anf. 19 JENS HOLM (V):

Tack för föredragningen! De 15 FN-konventioner som Palestina vill ansluta sig till, vilka är det? Du behöver inte dra alla, men det skulle vara

bra om vi kunde få veta om det är tunga konventioner det handlar om. Jag undrar förstås också om detta är något som den svenska regeringen stöder. Vi i Vänsterpartiet tycker att det är något som vi borde backa upp.

Anf. 20 DAVID LÅNG (SD):

Vi menar att EU inte ska ställa sig bakom försoningen mellan Hamas och den palestinska myndigheten – inte förrän Hamas har lagt ned sina vapen, erkänner Israels rätt att existera och dessutom tar avstånd från all antisemitism och från krigiska uttalanden mot Israel.

Anf. 21 Kabinettssekreterare FRANK BELFRAGE:

De konventioner som palestinierna nu har anslutit sig till är till exempel Wienkonventionen om diplomatiska förbindelser, olika former av MR-konventioner liksom ett antal konventioner om tvistlösning, konsullära förbindelser med mera. Om nämnden vill kan jag se till att vi skickar över en lista på de 15 konventionerna.

När det gäller stöd för detta finns det etablerade procedurer inom FN som utgår från den resolution som generalförsamlingen antog förra hösten och som Sverige röstade för.

Anf. 22 JENS HOLM (V):

Jag vet att detta diskuterades i utrikesutskottet i går. Mitt partis ledamot där tyckte dock inte att han fick ett riktigt klart besked, så därför ställer jag frågan här.

Jag tyckte inte att jag fick något riktigt klart besked om vad Sverige egentligen tycker. Tycker ni att det är bra att Palestina ansluter sig till konventionerna, och är det något som ni aktivt stöder eller inte?

Anf. 23 Kabinettssekreterare FRANK BELFRAGE:

Vi har inte anledning att uttrycka någon speciell uppfattning om detta. Det finns FN-regler och en resolution som Sverige har röstat för. I enlighet med den har Palestina rätt att göra det som de nu har gjort. Det är nu upp till de olika depositarierna – oftast är det FN:s generalsekreterare, men ibland kan det finnas en särskild medlemsstat som är depositarie – att ta ställning till om ansökningarna om att få ansluta sig till konventionerna kan gälla eller inte. Då kommer man att utgå från de beslut som generalförsamlingen har fattat. Det är generalsekreteraren som är depositarie för de flesta av konventionerna, men i något fall är det Holland och i något fall Schweiz. Det är de som kommer att bestämma om Palestina uppfyller de erforderliga kriterierna.

Anf. 24 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens ståndpunkt i ärendet under punkt 4. Det finns också en avvikande mening från Sverigedemokraterna.

Vi går vidare till punkt 5, Europeiska grannskapspolitiken. Det är en diskussionspunkt.

Anf. 25 Kabinettssekreterare FRANK BELFRAGE:

Ordförande! Ja, detta är en diskussionspunkt, och den kommer att avhandlas under lunchen. Det är ett tillfälle för EEAS och kommissionen att presentera det meddelande som de har förberett och lagt fram på rådets bord i slutet av mars. Det är en bred översikt över hur långt grannskapspolitiken har gått och ett antal till detta knutna landsspecifika framstegsrapporter.

Några röda trådar finns. Vissa problem är ju gemensamma för ett stort antal av EU:s grannstater, bland annat korruption, bristande administration och sammanblandningen av politisk och ekonomisk makt, liksom bristande säkerhet. För svensk del kommer vi naturligtvis att betona inte minst betydelsen av ett differentierat grepp, det vill säga att de olika länderna har olika utvecklingstakt och olika förmåga och engagemang när det gäller reformarbetet. Vi kommer att betona – vilket också görs i underlaget – mer-för-mer-principen.

Vi tycker att arbetet visar att det finns en skillnad mellan å ena sidan det östliga grannskapet och å andra sidan det sydliga grannskapet och att de kanske ska behandlas lite olika och inte sammanklumpas på detta sätt. När det gäller det östliga grannskapet är det naturligtvis det svensk-polska initiativet, som numera är EU:s gemensamma grepp, det östliga partnerskapet, som ska ligga i fokus. Vad gäller det södra grannskapet finns det olika kanaler som EU och kommissionen har haft. Vi finner det givetvis mycket angeläget att man behandlar varje land på basis av dess egna meriter och inriktning.

Det har funnits en diskussion om huruvida man skulle anta rådsslutsatser, men Catherine Ashton har motsatt sig detta mycket bestämt och menat att det ankommer på hennes efterträdare. En ny hög representant för EEAS utses senare i år, och den personen ska då få ta initiativet till hur grannskapspolitiken ska utformas vidare. Därför har Catherine Ashtons idé om att det inte ska finnas rådsslutsatser funnit gehör bland medlemsstaterna.

Anf. 26 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning under punkt 5.

Då har vi punkt 6, Övriga frågor, kvar. Det är information, antar jag.

Anf. 27 Kabinettssekreterare FRANK BELFRAGE:

Här är vi glada över att Sverige under punkten Övrigt kommer att vilja informera ministerrådet om ett initiativ som nio europeiska medlemsstater har tagit gemensamt, nämligen att bilda ett europeiskt fredsinitiativ med uppgift att bedriva medling och dialog och därmed berika EU:s verktygslåda för krishantering. Det är en oberoende stiftelse men med anknytning till Europeiska unionen, och den har också fått brett stöd i Europaparlamentet.

Vi hade det första konstituerande sammanträdet i måndags, och vi har rekryterat en utomordentligt kompetent ordförande för stiftelsen i form av Staffan de Mistura, som är både svensk och italienare och har över 40 års FN-erfarenhet av just krishantering och medling och som med stort engagemang nu har tagit sig an ordförandeskapet för stiftelsen. Det vill utrikesminister Bildt och hans kolleger från de medverkande medlems-

staterna informera om. Det blir också en medial presentation efter FAC-mötet, då man ska presentera det nya institutet och dess nye ordförande.

Jag kan också nämna att EIP lyfts fram i en av de A-punkter som vi antog precis i början av nämndens sammanträde, nämligen den om "the comprehensive approach", den samlade ansatsen. Det finns en passus där ministrarna med positiv ansats noterar att detta institut nu bildas.

Cecilia Tamm påminner mig om att det också finns ett spanskt förslag på övrigt-ämne, nämligen detta med Nigeria och kidnappningen av skolflickorna. Förmodligen kommer den övrigt-punkten att behandlas redan i Catherine Ashtons inledningsanförande, med möjligheter för Spanien och kanske några till att kommentera detta.

Anf. 28 ORDFÖRANDEN:

Tack för den informationen! Därmed har vi kommit till slutet på den kommenterade dagordningen, och vi tackar kabinetssekreterare Frank Belfrage med medarbetare för närvaron i EU-nämnden i dag och önskar en trevlig helg.

Innehållsförteckning

2013/14:34

9 maj

1 § Allmänna frågor.....	1
Anf. 1 ORDFÖRANDEN.....	1
Anf. 2 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP)	1
Anf. 3 JENS HOLM (V)	2
Anf. 4 ORDFÖRANDEN.....	2
Anf. 5 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP)	2
Anf. 6 JENS HOLM (V)	3
Anf. 7 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP)	3
Anf. 8 ORDFÖRANDEN.....	3
2 § Utrikes frågor.....	4
Anf. 9 ORDFÖRANDEN.....	4
Anf. 10 Kabinettssekreterare FRANK BELFRAGE	4
Anf. 11 ORDFÖRANDEN.....	5
Anf. 12 Kabinettssekreterare FRANK BELFRAGE	5
Anf. 13 JENS HOLM (V)	8
Anf. 14 DAVID LÅNG (SD)	9
Anf. 15 ORDFÖRANDEN.....	9
Anf. 16 Kabinettssekreterare FRANK BELFRAGE	9
Anf. 17 ORDFÖRANDEN.....	10
Anf. 18 Kabinettssekreterare FRANK BELFRAGE	10
Anf. 19 JENS HOLM (V)	11
Anf. 20 DAVID LÅNG (SD)	12
Anf. 21 Kabinettssekreterare FRANK BELFRAGE	12
Anf. 22 JENS HOLM (V)	12
Anf. 23 Kabinettssekreterare FRANK BELFRAGE	12
Anf. 24 ORDFÖRANDEN.....	12
Anf. 25 Kabinettssekreterare FRANK BELFRAGE	13
Anf. 26 ORDFÖRANDEN.....	13
Anf. 27 Kabinettssekreterare FRANK BELFRAGE	13
Anf. 28 ORDFÖRANDEN.....	14